

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

Gazeta Preszburgska z d. 23. Września udziałając Mowy, którą N. Pan miał w d. 18. t. m. z Tronu do zgromadzonych Stanów Królestwa Węgierskiego, dodała: »Wrażenie, które sprawiła na Zgromadzeniu Mowa przez N. Pana ze znaną otwartością miana, było zachwycające. Słuchacze poruszeni, ronili łzy radości i Monarcha w ciągu Swęy Mowy kilka razy przestawał z powodu odgłosów radości zaledwie się uspokoić mogących. Pewnie, że chwila ta była najsławniejszą w wielkim zawodzie życia naszego uwielbianego Króla i wyryta została ognistemi charakterami w sercu każdego, kto miał szczęście być obecny. N. Cesarzowa Jęy Mość wraz z Arcy-Xięciem Następcą Tronu Ferdynandem, Arcy-Xiążętami: Karolem, Antonim, Ludwikiem, Ferdynandem i Maxymilianem, tudzież z Arcy-Xiężczkami: Zofiją i Maryją Dorotą i wielu dostojnymi osobami przypatrywała się tęy uroczystości z galeryi sali. Dostojne te Osoby poruszone widocznie tak podczas Mowy N. Pana, iak i wśród szczerych dowodów powszechnęy miłości i uszanowania przez Zgromadzenie okazywane, stawiają nowy dowód dobroci serca Monarchy, który przez to wznosił sobie niezgasty pomnik w piersiach każdego Węgrzyna.«

Mowa Jego Arcy - Xiążęcęy Mości Palatyna Węgierskiego na posiedzeniu Seymu w d. 18. Września 1825 miana do Zgromadzonych Stanów po ogłoszeniu łaskawych Królewskich Propozycy, (przrzeczenia w przeszłym Nrze. Gaz. nasz.):

»Wysocy Magnaci, przezacne Stany! Kiedyśmy osiągnęli koniec tylu odmiennych kolei i uciążliwości wojny, która większą część Europy dotkliwie trapiła — powróciwszy Monarchii dawną rozciąłość, a Koronie Węgierskięy kraie, oderwane tęy niepomysłnym losem — więcęy już, iak lat dziesięć cieszymy się błogim pokojem. Chociaż nie wezwani, wyznając wdzięcznym sercem, iż takowy winni iesteśmy oycowski i niez mordowanym, iedynie do pomysłności ludów Swoich dążącym staraniem naszego Najjaśniejszego Cesarza i Króla, iego cnotom i niepokonanym siłom — przekonywamy się ciągle, nie bez iakowegós świętego uszanowania, że ten pobożny i najłaskawszy Oyciec Swoich lu-

dów, iezli w ręku Swoim trzyma różczkę oliwną pokoju i wszystkim podaie Narodom, nie ma nigdy na względzie własnych swoich korzyści, ponieważ zadowolony i ceni się szczęśliwym, kiedy iego staraniem ochraniane Państwo i prowincye zbierają owoce spokojności z laurów wojny.«

»Po niezliczonych dowodach miłości, dobroci i pieczołowitości, któremi dobrzy Monarchowie swoich poddanych strzegą, iakie N. Pan od początku swego chwalebego Panowania nie tylko, że dał Narodowi Węgierskiemu, ale razem na niego wylał, odbieramy znouwu nowy i świetny, wszystkim, którzy imie Węgrzynów mają, nader pożądaný dowód.«

»Ukochany nasz Król, aby uzupełnił Swoię oycowską przychylnosc i dał Narodowi nowy dowód zachowywania dawnych zwyczajów Państwa i instytucy, chciał, by Jego dostojna Małżonka, nasza Królowa i wspólna Matka, Świętą Koroną Państwa, wedle Narodowego zwyczaju koronowana, i tak z nami ścisleyszym węzłem połączona została; a obeymniąc cały zarząd Państwa Swoim oycowskim umysłem, raczył, ku pożytkowi i ustaleniu pomysłności Państwa i swoich postronnych krajów ten powszechny Seym zwołać.«

»W istocie bieg wypadków i okoliczności czasu, iakoteż własne Narodu życzenia sprowadziły wiele chwil ulepszenia, odmian i nowych instytucy, wolne od przesądów i iedynie prawdziwęy i ogólnęy pomysłności pragnące umysły, zalecają, radzą i nalegają na potrzebę pilnęy narady i przełożenia rzeczy, czasom i osobom stósownęy pieczołowitości.«

»Łaskawe Królewskie Propozycyie i prace Deputacy, które tak przez pieczołowitość N. Pana, i za radą i współdziałaniem najznakomitszych mężów są ułożone, otworzą bardzo pożyteczne i świetne pole dla narad i uchwał wysokich Magnatów i przezacnych Stanów, a mające być podanemi do sankcyi N. Pana.«

»Piastując dostojny urząd pierwszego kraiu Urzędnika i Prezesa wysokich Magnatów i przezacnych Stanów, z szczególną poeciechą i chluba spozstrzegam to świetne i wybrane koło wysokich Magnatów i przezacnych Stanów, iako Reprezentantów Królestwa. Dokład moie zwracam oczy, tuszę pewną nadzieię szczęśliwey zgody umysłów, ku obronie godności Najjaśniejszego Królewskiego Tronu i ku

utrzymaniu i pomnożeniu powszechnę szczęśliwości Narodu, widzę i spostrzegam połączoną wolą dla dobra publicznego gorliwie zapalonych mężów.«

»Aby ta zgodność woli nie zawodziła naszych słodkich nadziei, musi ona (usunąwszy wszystkie inne względy) tylko ieden mieć zamiar, mianowicie: godność i ustalenie Tronu Królewskiego, potrzebne w Ojczyźnie, iak i za granicą, i wzrost pomysłności Ojczyzny, które powszechna pomysłność wszystkich obywateli. Te obiedwie rzeczy nie mogą być rozdzielone. Tego nauczyły tak upadek, iak i wzrost ludów, i dzisiaj w oczach naszych tu upadające, tam na szczycie pomysłności utrzymujące się Państwa.«

»Daley wzajemne szczere zaufanie iest dużą zgody. Zaufanie to raczył N. Pan tak iawnie okazać w Swoiej Królewskiej Mowie, że i najpóźniejsi potomkowie naszych wnuków, czcicie będą takowe iako szczególną pamiątkę łaski Królewskiej i będą śledzić, czyli wy, wysocy Magnaci i przezacne Stany, stawiliście podobnie odpowiadający pomnik?«

»Za nadto znam mądrość, umiarkowanie i uwagę Narodu Węgierskiego, w spólnym naradzaniu się z Królem, iżbym miał namieniać, co na tym ważnym Seymie, gdzie więcéy Oyciec do dzieci, iak Król do poddanych mówi — czynić lub zaniechać należy. Mógłżeby być kto, co z Węgierskiej krwi pochodzi, aby oycowskiej łaski i łagodności naszego Króla i Pana, z dziecięciami uszanowaniem, miłością i zaufaniem, do iakich tylko wierny poddany zdolny, nie miał czcić i onym odpowiadać? Tak się zapewnie stanie, iż pod godłem narodowey zgody i dziecięcemu nieograniczonego zaufania, ku najlepszemu Monarsze, naszemu najłaskawszemu Królowi, Ojczyzna nasza nabędzie więcéy blasku i szczęśliwości.«

»Tey szczęśliwości i tēy powszechnę pomysłności, życzę tak wam, wysocy Magnaci i przezacne Stany, iakoteż sobie i moim Następcom, co wraz z wami są Współczłonkami świętej Korony tego Królestwa i pragnę ich gorąco.«

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE

Francya.

Monitor z d. 15. Września zawiera następujący artykuł: »Publiczne mniemanie w Europie o politycznych i woiennych wypadkach, których widownią iest Grecyia, nie może nabyć stałego i pewnego punktu. Listy ze Smirny, z Konstantynopola, listy z wysp Greckich, z Zante i Korfu, rozsiewają iedne drugim sprzeciwiające się wiadomości, które Francuzkie i inne Gazety z kolei udzielają i znowu takowe prostować są zmuszone. Fakta, wystawione w następującym wyimku

z pewnego listu, nie ściągaia się do stanowisk wojskowych, stronnictw wojnę wiodących, a z resztą zupełnie są autentyczne. Aże nadto zdolne są prostować publiczną opinią względem istotnych punktów, osądziliśmy za naszą powinność, udzielić wspomnionego listu naszym czytelnikom w wyimku; datowany iest z Ursak z d. 15. Sierpnia i zawiera o bezprawiach Greckich korsarzów następujące szczegóły:

»Zewsząd słyhać skargi na popełniane rozboje przez Greckich korsarzy; lecz od ich Rządu nie spodziewać się żadnego zadosyćczynienia i wynagrodzenia. W tēy mierze czyniemy sobie wielkie iluzye. Członki ów Rząd składające z dnia do dnia żyjący, są w tym względzie w zupełny niemocy. Władza ich iest żadną, tym mnięy powaga, a przy terażniejszēm położeniu Grecy iest moralną i materialną niemożnością, wnioskować o iakieykolwiek Władzy. To, co istnieje, utrzymuje się tylko dla tego, bo P. Riccardo nieustannie oświadcza, iż pożyczka tylko w takim razie ma być w Napoli wyliczoną, iesli Rząd, w iakimkolwiek byłby stanie, znajdować się będzie w miejscu. Atoli pożyczka ta uprzednio połączona i zmarnotrawiona, tak zdemoralizowała Greków, tyle sprawiła między nimi niezgody i kłótni, iż, gdyby Ibrahim Basza iutro zmuszony był opuścić Morze, zapaliłaby się bardzię iak kiedy woyna domowa.

»Dodac należy, że rozboje morskie są rzeczą marynarki Greckiej i wysp Greckich; wszystkie usiłowania, porady, aby ich nakłonić do lepszego urzędzenia tēy części ich obrony, były daremne. Kto iest na miejscu i w stanie ocenić stopień wpływu, iaki mieć mogą, przez taką Władzę wydawane rozporządzenia, ten wie bardzo dobrze, iak się rzeczy mają. Nie ma tu innego prawa, iak przemocy, i ona iedynie wszystkie spory między Grekami załatwia.«

»Nabywszy odwagi przez przyrzeczenia podczas oblężeń, osmieleni przez umiarkowanie, z iakiem względem nich postępowano, i czuiąc się być wsparci przez publiczną opinią, którey to umiarkowanie wymagało, tak dalece Grecy zapuścili się, że sobie roszczą prawo do gwałtownego przegładania okrętów i takowe sobie istotnie przywłaszczają. Teraz wystawić sobie można, do czego doysć musiało, przy wykonaniu prawa zostawionego na dyskrecyją okrętów, bez dowódców, bez porządku, rozkazów i karności i bez odpowiedzialności. Fakta są iawne.«

»Starano się nakłonić Rząd do udzielania porządnych patentów korsarzom; i iakież tego były skutki? dotąd bawią się rozbojem morskim za patentem, lecz nigdy nie iest taż sama osada, ni ciż sami Kapitanowie; nie wiedzieć, gdzie ich szukać; maskują się od wyspy do wyspy, od szaty

do skały, odmieniają swe osady, chowają broń, i zaczynają znowu swe popełniać bezprawia, skoro się okręty wojenne oddalify.»

»Stan Grecyi, Rządzących iak i rządzonych, do takięj doszedł anarchii, że rozboie na lądzie i morzu taką wezmą przewagę, iż handel niebawem ni spokojności, ni bezpieczeństwa nie znajdzie.»

Królestwo Polskie.

— Z Warszawy. —

Kommissyia Centralna Likwidacyyna Królestwa Polskiego.

Stosownie do polecenia Xięcia Namiestnika Królewskiego z dnia 24. Czerwca r. b. Nr. 4662/107 zawiadamia ninieyszem wszystkich interes w tém mających: iż przez artykuł 5ty Konwencyi w Wiedniu d. 20. Lutego (4. Marca) r. b. zawartej, wskazującej zasady, do ostatecznego między pełnomocnemi dwóch Dworów Kommissarzami nastąpić mającego układu likwidacyynego, otrzymują Obywatele Królestwa Polskiego prawo likwidowania do Rządu Austriackiego pretensy, o wynagrodzenia naturalistów w czasie przechodu przez Galicyą woysk Cesarско-Rossyyskich w r. 1805 i 1806 dostarczonych, a Rząd Austriacki przyymnie obowiązek wynagrodzenia takowych pretensy według prawideł, iakie sam w ówczas do tego porachunku był ustanowił.

Lubo całkowite z tey stypulacyi korzystanie, po ostatecznym dopiero między Kommissarzami układzie nastąpić będzie mogło, ażeby przecież żadnego iuż w ową porę nie doznało opóźnienia, i nikt z interessentów dla niewiadomości, straty nie poniósł; przeto Kommissyia Centralna Likwidacyyna wzywa wszystkich podobne pretensy posiadających, aby takowe naydaley do dnia ostatniego Grudnia b. r. do bióra Kommissyi Centralney Likwidacyyney przy ulicy Święto-Jerskiej Nr. 1778 (ieśliby takowych dotąd ieszcze nie podali) przestali, w tym bowiem dniu Likwidacyia pretensy z tego tytułu pochodzących, zamknięta, i dowody złożone, za zupełnie zebrane uważane będą, strony zaś, szkody, iakieby ztąd dla nich wyniknąć mogły, same sobie przypiszą. — Nakoniec ostrzega Kommissyia Likwidacyyna, iż termin ten rozciąga się wyłącznie tylko do pretensy (o których powyżey była mowa) to iest do pretensy: o bonifikacyą przez Rząd Austriacki, za dostawy produktów na przechód woysk Cesarско-Rossyyskich przez Galicyą w latach 1805/6 uskuteczniomych, inne zaś pretensy roszczone, nie do obcych Rządów, lecz do byłego Xięstwa Warszawskiego, iako ostatecznie z d. 1. Lipca r. b. prekludowane, do ninieyszey kategorii nie należą. — W Warszawie d. 6. Września 1825 r. — Raitca; Stanu, Prezes: Kalinowski. — Sekretarz Jen.: Starzyński.

Turcyia.

Dalszy ciąg wiadomości o wypadkach w Turcyi przerwanych w Numerze przeszlym.

W Numerze naszym z d. 8. z. m. (mowi Dostrz. Austr. patrz w Nr. 105 gazety naszej) udzieliłimy o wypadkach w Napoli do d. 4. Sierpnia wyiętych z Spektatora wschodniego, wiadomości, które nasze listowanie zupełnie potwierdza a których uzupełnienie dzisieysze doniesienia zawierają.

Oto są w owym artykule Spektatora wschodniego namienione, wtedy ieszcze nieudzielone dokumenta:

(A.)

Wyrok tymczasowego Rządu Greckiego.

Duchowienstwo, Reprezentanci, cywilni woyskowi Naczelnicy kraiu i siły morskiej narodu Greckiego.

1) Z uwagi, że nie zaprzeczone własności i prawa Władztwa, uznane fundamentalne zasady religii i wolności, przyrodzony popęd, iaki każdy z natury odbiera, starać się o bezpieczeństwo swoiego bytu, zniewoliły Greków uzbroić się bronią sprawiedliwości i że się w ciągu więcey iak lat czterech z stałością i odwagą potędze lądowej i morskiej Azyi, Afryki i Egiptu opierali; że we wszystkich tych rozmaitych niebezpieczeństwach kolosalne siły wojenne nieprzyziaciela to zniszczone, to osłabione; i że nakoniec, chociaż wszelkich potrzebnych środków pozbawieni, iednakowoż krwią swoią drogie prawa uświęciwszy, cywilizowanemu światu niewątpliwe dali dowody, co może lud, z natury stworzony żyć wolno, i który długiey i pełney udrczeń niewoli iuż oddalił burze;

2) Z uwagi, że przez rezultaty tak krwawey wojny osiągli Grecy niewrzuszony wyrok swego politycznego bytu.

3) Z uwagi, że Ajenci niektórych, chociaż chrześciańskich, lądowych Mocarstw niepostępowali zupełnie w sposobie odpowiadającym zasadom przez owe Mocarstwa wyrzeczonym, lecz często wiktali się w polityczne sprzeczności, iakb rozmaite co do istoty i charakteru;

4) Z uwagi, że różni z tych Ajentów swe mi zabiegami wewnątrz Grecyi, staraią się pozyskać Greków dla nowego politycznego kształtu, odpowiadającego duchowi i zamiarom tych sprawców;

5) Z uwagi, że porządne i prawne postępowanie marynarki Greckiey doświadczają znacznych przesładowań i przeszkod ze strony Dowodzców okrętów niektórych Mocarstw, naruszających wszelkiemi sposobami neutralność, ogłoszoną przez ich Dwory na kongresach Lubianny i Werony;

6) Z uwagi, iż ku naszemu głębokiemu fra-

sunkowi Chrześcianie przeciwko stronnikom Ewanielii, na korzyść stronników Koranu są uzbrojeni, i że Oficerowie Europejscy przeciwko wszelkim zasadom prawdziwej polityki i moralności hordy barbarzyńskie ćwiczą, zaprowadzają w nich karność i niemi dowodzą, przeznaczone do zniszczenia poświęconej ziemi, pokrywającej zarówno nieśmiertelne popioły Cymona i Tsamado, Leonidasa i Bozzarego, Philopoemena i Nikity; co przeszkadza postępowi naszego świętego przedsięwzięcia;

7) Z uwagi, że Rząd Angielski, mający szczęście wolnemu panować ludowi, jest jedynym, który neutralność w całej swej czystości ściśle przestrzega, i osądziłby za niegodną rzecz swę powagi, naśladować jawne postępowanie lub tajemne zabiegi, inkich się inne jeszcze zawsze dopuszczają w Grecyi, Konstantynopolu i Egipcie;

8) Z uwagi, że neutralność Angielska niestarczy utrzymać równowagi z innymi narodami, których prześladowania ze szkodą Grecyi nicustannie wzrastają;

9) Z uwagi, że Grecyja, nie dla tego, żeby jej siły lub postanowienie osłabło, lecz z wyższych przywiedzionych powodów, i że nigdy nie miała Rządu, któryby wyższym był nad namiętności i nienawiść zrodzone z nierządu, doznała przeskody w kończeniu swego przedsięwzięcia;

10) Nakoniec z uwagi, iż my, ponieważ z szczególnej dobroci boskiej Opatrzności naród Angielski ma blisko nas znaczną potęgę, w położeniu nieszczęsem Grecyi uciekać się musimy do ludzkości i wspaniałości tego potężnego Rządu.

W skutek więc tego, aby święte prawa narodu, prawa naszej wolności i naszego politycznego bytu zapewnić, postanowiliśmy i stanowimy, rozporządzamy i ogłaszamy, co następuje:

Artykuł 1.

Naród Grecki mocą niniejszego aktu oddaje dobrowolnie święty zakład swojej wolności i swego politycznego bytu pod wyłączną Anglii opiekę.

Artykuł 2.

Niniejszy prawny akt narodu Greckiego ma być w podwojnych exemplarzach sporządzony, i szanownemu Rządowi W. Brytanii przestany.*)

(B.)

Protestacyja Deputowanych Francuzkich i Amerykańskich Philelenów.

*) To się stało, i w d. 5. Sierpnia bryg Hydryiocki popłynął do Anglii wzięwszy Deputowanego, do tego poselstwa upoważnionego.

P. D. Austr.

Do Członków Władzy wykonawczej tymczasowego Rządu Greckiego.

Podpisami Deputowani Wydziału Philelenów Francuzkich i Zjednoczonych Stanów Ameryki dowiedzieli się, że kilka osób, iedynie w charakterze Greckich obywateli, ośmieliło się stanąć na czele stronnictwa, i że te osoby przeciwko konstytucyj kraiu, godności swego narodu i Rządu, którzy się zawsze z największym udziałem dla pomysłności i niepodległości Grecyi okazowali, bardzo obrażające oświadczenie podpisali i w obieg puścili.

Podpisany wiadomo dobrze, że Senat i Władza wykonawcza na posiedzeniu z d. 22. t. m. postanowili, aby Rząd wysp Jońskich wezwany był o pomoc ku obronie politycznej niepodległości przez Ibrahima Baszę zagrożony.

I chociaż podpisani z bołością widzieli, iak mało zaufania miał Senat Grecki w tej ważnej sprawie we Francuzkim i Amerykańskim narodzie, iednakowoż uważali jego rozporządzenie, tak iak każde inne, któreby w drodze prawnej i podług konstytucyj było wydane.

Atoli z żalem widzą, że Senat miasto przy wiedzienia do skutku wydany wyrok, nie chwytając się właściwych środków, co przecieź są w jego mocy, aby te osoby między Grekami zmusił do porządku, które się ważą wznosić się nad ustawy i które starają się naruszyć polityczny systemat w Grecyi ustalony.

Z tego powodu sądzą za powinność uwiadomić Rząd Grecki o tem jego przeciwnem prawu postępowaniu, iako obrażającym godność dwóch narodów, które najmocniej okazywały udział za niepodległością Grecyi — postępowanie, które dla Grecyi w przyszłości może być szkodliwem.

Rząd Grecki powinien znać niebezpieczeństwo na iakie się wystawia, iezli podobnych dozwala oświadczeń, przez ducha nierządu podanych, a przeciwko którym my formalnie protestujemy.

Podpisani proszą Władzy wykonawczej, aby onym względem tak ważnej okoliczności wyraźne i pewne dała objaśnienie; i z niecierpliwością wyglądającą prędkiej odpowiedzi, dla zawiadomienia o tem swoich Wydziałów, by wśród tych okoliczności postępowanie swoje zastosować mogli.

Podpisani proszą Członków Władzy wykonawczej przyjąć zapewnienie wysokiego upoważnienia.

Napoli, d. 28. Lipca 1825.

Jenerał Henryk Roche.

W. Townshend Washington.

(Dokończenie nastąpi.)